

diàlegs
amb
la Casa
Duran

RELLEGINT LA CASA
EN CLAU DE GÈNERE

NÚM. 09/ BRASER I TENDUR

Rols de gènere / Ecologia i Fonts d'energia

Nom de l'objecte:	Braser
Autoria:	-
Lloc de procedència:	Casa Museu Duran i Sanpere
Lloc de construcció:	Catalunya
Data:	Finals de 1900
Estil:	-
Mides:	81 × 129 cm
Material:	Fusta de pi. Ferro per a la platina que encercla el cantell del tauler. Filferro trenat per a la fonadura del calaix. Teixit per al folro del tauler. Teixit plastificat pel cobretaula. Teixit per a les faldilles.
Tècnica:	Tallat. Vogit. Teixit. Confecció
Sistema de construcció:	Muntants i travessers emmetxats. Posts i llistons clavats. Calaix emmetxat amb cues d'oronella i el bastidor de la fonadura clavat. Llistons emmetxats a mitja mossa i reforçats per claus, formen la gelosia del tauler. Roba clavada mitjança la platina de ferro.
Núm. d'inventari:	50

RELLEGINT LA CASA EN CLAU DE GÈNERE

Descripció i estudi

Taula de base quadrada amb quatre potes als cantells amb motllures arrencades. A la part baixa sustenten un prestatge amb el buit per sustentat la bacina del braser. Per la part alta de les potes corre un calaix amb la fonadura trenada amb filferro. El tauler circular construït amb gelosia està folrat de roba. L'estructura del tauler es cobreix per una funda cobretaula plastificada i estampada. La taula es cobreix per una arpillera amb faldilles de color marró.

La taula llitera és un invent espanyol. És aquella que deixa un espai a la part inferior per ubicar un braser. En aquest cas es tracta del model ideat per assecar la roba. És per això que té ideat un enreixat de filferro que permet col·locar-hi la

roba humida, sense que es vegi, que deixa passar la calor igual que l'arpillera del tauler. Model intel·ligent i funcional que va tenir gran difusió, ja que un sol moble cobria diferents funcions.

Encara que no està pensada per ser vista, és una peça interessant etnogràficament parlant, molt més que el cobretaula que la cobreix, de la segona meitat de segle XX i que res té a veure amb el moble. Per això, creiem que seria interessant restaurar-la o millor dit, netejar-la i poder-la ensenyar a les visites. S'hauria de buscar un cobretaula més adient que permeti aixecar les faldilles i explicar com funcionava. Fins i tot es podria posar roba interior de l'època al calaix.

Lectura en clau de gènere

El braser ha estat el sistema d'escalfament d'ús general des d'antic i durant moltíssimes generacions. Econòmic, transportable, fàcil d'encendre i de mantenir les brases és un d'aquells dissenys anònims ben útil i intel·ligent. Són diversos els models creats per donar solució a cada situació. A can Duran i Sanpere descobrim els de terra amb caixa de fusta o de llautó, els maridets per a les mans, els escalfallits i els tendur o tauletes rodones recobertes amb un folre de tela gruixuda sota la qual es podien escalfar les cames i aprofiten la zona sota el tauler per escalfar la roba, amb una demostració d'ecologia i aprofitament de les fonts de calor de temps passats.

Als vespres d'hivern, quan la boira baixava, la tertúlia de les dones es feia necessàriament al voltant del braser. L'escalfador reuneix les dones en rondalla, totes juntes, encerclant un foc que té orígens ancestrals. El braser representa la força de les dones silenciades, de totes aquelles que no han deixat rastre, però que han estat pilars del funcionament de la casa. Mentre lluitaven contra el fred, seguien fent alguna de les moltes tasques domèstiques que obligava a seure: desgranar llegums, pelar patates, cosir, resar el rosari, alletar,

educar. Les cadires baixes de boga eren el complement ideal dels brasers de terra, mentre que les altes servien per seure davant la taula amb faldilles.

El braser ha igualat les dones de tots els estrats socials, perquè el fred de les estances era el mateix per a totes elles, visquessin amb el luxe que visquessin. Totes, recloses tantes hores a l'interior de la casa, necessitaven d'aquell estri per escalfar-se físicament i anímicament. En el braser es parlava baix i lent, en una època que les hores de les tardes d'hivern eren interminables. Llibertat i soledat són dos termes antagònics al braser. Ja fos de llautó o de fusta, obligava a compartir espai i al contacte físic. Podia arribar a ofegar, però també era sinònim de la força de les dones d'una casa. La mestressa dirigia la conversa, allionava, marcava el ritme de la pregària i imposava les normes i feines. El braser és el testimoni d'aquelles innumerables estones plenes de tafaneries i confessions, patiments i rialles, febleses, desitjos i pors, que bàsicament tenien lloc entre dones i, de passada, la mainada que estava al seu càrrec. No havia opció per a la fugida, podia ser salvació o opressió. En cada casa, en cada poble del territori, durant segles.